

Калістратенко М. Ю., курсант навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ *Красницька А. В.*

МОВА ПРАВА ЯК ОДНЕ З НАЙВАЖЛИВІШИХ ПРАВОВИХ ЯВИЩ

Мова права має відповідні стилістичні та структурно-жанрові риси, зумовлені специфікою правової сфери та її комунікативно-професійними потребами. Мова права – одне з найважливіших правових явищ, яке виступає основною формою існування правових актів. Для того щоб право могло стати ефективним інструментом управління суспільством, відомі ідеї і цінності повинні отримати письмове закріплення в законах та інших офіційних джерелах.

Мистецтво законодавця полягає в тому, щоб правильно перекласти соціальні потреби на мову права і створити «юридичний світ» – ту саму словесно-символічну реальність. У мовній формі в принципі можна зафіксувати все, що завгодно, й оголосити правовим нормативом будь-яке довільно взяте твердження [1, с. 100].

Норми права відкриті громадянам та юридичним особам через офіційну публікацію, тобто друкований матеріал, який слід осмислити, правильно і глибоко зрозуміти і схвалити, втілити в життя, реалізуючи правові вимоги у конкретних вчинках. Право не лише формулюється та закріплюється засобами відповідної мови, але й здійснюється та функціонує завдяки відповідним юридично-мовленнєвим процедурам. Якість права безпосередньо залежить від якості мови, у якій воно виражене і через яку його доносять до адресата [2, с. 204].

Правові системи як утворення культури зумовлюють не лише унікальність правових змістів та правових приписів, але й загалом існування власної традиції мовної екстериоризації цих змістів та відповідної комунікації. Правові норми – це не мовні вислови, а певні структури мислення, передані цими висловами. Однак це не позбавляє їх залежності від мовних формулювань,

це лише засвідчує те, що на них поширюється гнучкість, характерна для інтерпретації мовних висловів, і це перетворює їх в одну з конструктивних проблем правових систем.

Мова може обмежувати думку, у тому числі й правничу. Будь-яка правнича мова є, передусім, національною спеціальною мовою юриспруденції. Юридична мова служить засобом спеціальної, інтелектуально-правової комунікації. Вплив на фаховий переклад такої ширшої категорії, як культура, що позначається на всіх рівнях вихідної та цільової мов перекладу, зокрема: на лексико-семантичному рівні (особливо з огляду на прояв щоразу специфічної метафоричності), на рівні термінопонять (явище міжкультурної інконгруентності), на рівні словотвору, синтаксису, культуроспецифічних жанрів текстів, на прагматичному рівні (наприклад, у зв'язку з різними ціннісними уявленнями та очікуваннями тощо) [2, с. 198].

Кожна національна правнича мова є «дитям» відповідної національної мови (мови-носія) з її морфологічними, синтаксичними, семантичними та іншими можливостями. В Україні співвідношення між правом і мовою є предметом ще відносно молодого міждисциплінарного напрямку під назвою правнича лінгвістика, яке розвивається на перетині двох великих наукових галузей – правознавства і лінгвістики [3, с. 185].

Юридичне функціонування мови – особливе середовище, в якому існують свої внутрішні закономірності, що складаються у правотворчих і правозастосовних процесах, набувають формалізації в джерелах права або поступово отримують визнання в юридичній практиці.

Мова та право тісно пов'язані між собою, більше того, право без мови існувати не може. Логічний взаємозв'язок в юридичному мовному обороті – така сама норма, як наявність логіки в самому праві, тому що, відображаючи право зовні, юридична мова відтворює і відображає властивості самого права. З одного боку, мова права не повинна істотно відрізнятись від загальноновживаної мови, адже вона розрахована на широке коло користувачів, але з другого – вона має відображати правову дійсність, тому повинна відповідати певним вимогам, які вирізняють її з-поміж загальноновживаної мови [3, с. 182].

Правова доктрина виробила такі основні вимоги до мови права: адекватність, детермінованість, лапідарність, формальність, функціональність. У сфері правовідносин існує особлива мова як знакова система, що служить засобом прояву думок, професійного спілкування юристів, засобом передачі професійної (правової) інформації; наведені вимоги, що висувуються правовою доктриною до юридичної мови, яскраво свідчать: важливою складовою мови права є юридична термінологія.

Список використаних джерел

1. Теорія і практика ділової мови. – Харків : Акта, 1997. – 191 с.
2. Пиголкин А. С. Процесуальная форма правотворчества / А. С. Пиголкин. – М., 1996. – 320 с.
3. Кияк Т. Р. Фахові мови та проблеми термінознавства / Т. Р. Кияк // Нова філологія : зб. наук. пр. – Запоріжжя : ЗНУ, 2007. – № 27. – 208 с.

Котяш І. Л., курсант навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ
Ялова О. В.

РЕАЛІЗАЦІЯ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ

Мовна політика – це сукупність ідеологічних постулатів і практичних дій, спрямованих на регулювання мовних відносин у країні або на розвиток мовної системи у певному напрямі. У системі державних пріоритетів України мовна політика посідає чільне місце, тому що вона є складовою національної політики, яка спрямована на унеможливлення міжнаціональних конфліктів у поліетнічній країні. Її стратегічним завданням є забезпечення неухильного дотримання конституційних гарантій щодо розвитку й функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя та вільного розвитку,